

העם
ימי פומפייאה
של המערך

ענת מנשקת את הבעל,
הטבע קם לתחיה,
וכמוהו גם הליכוד

תלך שנה וקללותיה. תבוא שנה ר' בירכותיה.

תשמ"ו מתקרבת אל סופה. הירח של חודש אלול נמוג ונעלם. לפי האימונה היהודית, הולכים ומושלמים הרישומים בספר החיים — ספר-שלי מעלה שהתחלף מזמן, כך יש להניח, כמחשב.

השנה שעברה היתה טובה, יחסית. לא היתה בה מילחמה. לא היה בה משיבר כלכלי גדול. לא היו בה תהפוכות פנימיות אכזריות.

מבחינה האופטימיסטית, היתה זאת שנה חצי-טובה. מבחינת הפסימיסטים היתה זאת שנה חצי-רעה.

תחיה ותקומה. המעבר משנה לשנה הוא, ברוב כלל, אירוע שמח.

לפי המיתוס הכנעני העתיק, כן הארץ, ראשית הסתיו הוא מועד של תחיה ותקומה. האל בעל מת בראשית הקיץ. לקראת הסתיו מנשקת אותו אחותו ענת, ומעוררת אותו לחיים חרישיים.

זהו מיתוס הטבע. הצמחים מתים בארץ-ישראל בימי הקיץ הלוהט. האי רץ לובשת ארשת חומה. עם תום הקיץ חוזר הצבע הירוק, הפרחים מכסים את הגבעות שהן ארץ-ישראל, הטבע קם לתחיה.

אצל היהודים מלווה התהליך הטיבי עי הזוה בחשבונות-נפש אנושי. מצווה אדם לחשוב על חטאיו בשנה שעברה, להכות על חטא ולחזור בתשובה, כדי שייכתב לשנה טובה. כעבור עשרה ימי, ביום-הכיפורים, ייחתם בספר-החיים.

אפוקליפסה עכשיו. השנה מקבלים כל המושגים האלה משמעות מיוחדת, בלתי-שיגרתית.

למחרת יום-הכיפורים עומדת להיכנס לתוקפה הרוטציה — עובדה המטביעה את חותמה על עונת-ההגמים. לכאורה זהו תהליך פוליטי בלתי-דרמאטי. שני עסקנים מתחלפים ביניהם בתפקידיהם. שתי מיפלגות, שהן שותפות בשלטון כבר זה שנתיים, מחליפות ביניהן את הכהונה של ראש הממשלה. מיכיון שלכל אחת מהן יש זכות-טו מוחלטת על צעדי הממשלה, לא ייתכנו אלא שינויים קטנים בעיקר בות החילופין.

אך כמיתוס הישראלי החדש הברזל לים אלה גדלו ותפחו, עד שקיבלו כמעט משמעות מטפיסטית.

חסידי המערך, ואנשי-השמאל כבי-לל, רואים ברוטציה מין אסטרטגיה בעל-ממד אפוקליפטיים.

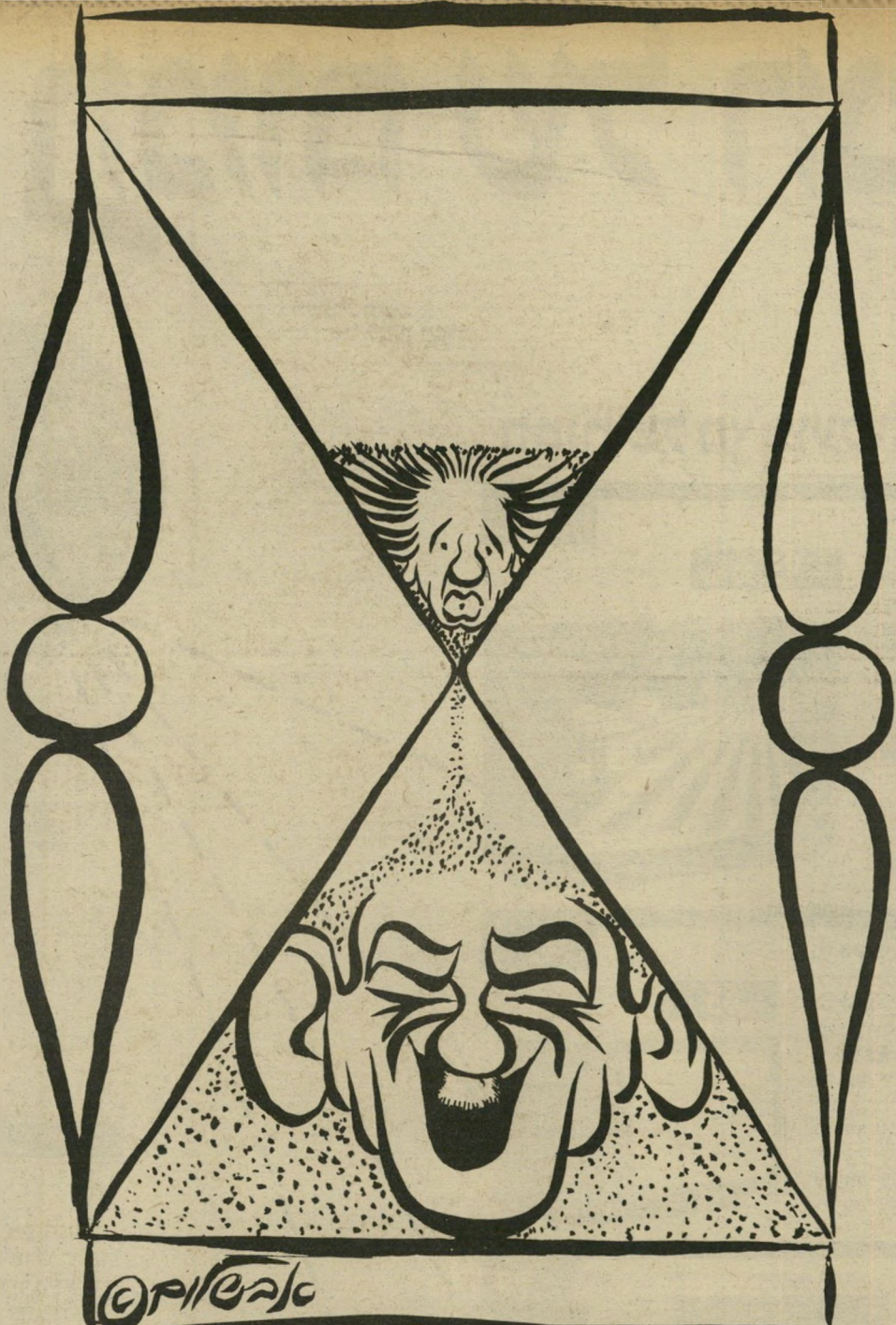
לא כן חסידי-הליכוד. לגביהם, אכן מתקיים המיתוס הכנעני. העולם קם לתחייה, ואחרי הימים הצחחים של המערך יבוא עתה תור הפרחים.

אלה גם אלה מגוימים. תשמ"ו יומי המערך במישור-ראש-הממשלה מס' תשי"ט. תשמ"ו יומי הליכוד במישור-ראש-הממשלה ממששים ובאים. ועולם כמינהגו נוהג.

ראש הממשלה
הקרב על הכיכר

שימעון פרס עמד שם
לברו. הכל חזר לקרמל.
המחדל התנקם בו

שוב ניסרו השריקות בחלל. שוב עפו העגבניות. שוב הורמו הידיים לתנועה מיוזרתית. שוב התעוותו הפנים בשינאה. שנתיים אחרי עליית שימעון פרס לכס ראש-הממשלה, ימים מעטים לפני



וכך עמד פרס השבוע חסר-אונים מול המון קטן ומוסת, כשהוא מנסה לשווא לפייס אותו בקללות השיגרתיות על חשבון אש"ף. כדי להוכיח לו שהוא לאומני לא פחות ממנו. הוא לא שיכנע אותו, כמוכן.

הפגנה אנטי-מארוקאית. ברור כי שימעון פרס ומיפלגת העבודה לא רכשו בחזרה את לב הציבור המיזרחי המנוכר. די בזעזוע הקטן ביותר, כדי להעלות בליבו שוב את השינאה הישנה אליהם.

השינוי היחיד בא מכיוון אחר לגמרי. הוא מתבטא ברמתו של אלי דיין, ראש עיריית אשקלון, שגם אחרי האירוע המביש התייצב בטלוויזיה בצורה חריש-שמעית לימין השלום עם העולם הערבי, תוך הרגשת מוצאו המארוקאי.

ההפגנה באשקלון, שהובאה לעיר על-ידי מסיתים אשכנזיים מסוגם של כהנא וראשי התחייה, היתה בעקיפין גם הפגנה נגד הציבור המארוקאי ונסיגו לגלות את שורשיו. מי שתקף את בית-המלוכה המארוקאי, תקף למעשה גם את גאותם של יהודי מארוקו.

אלי דיין הבחין בכך. יתכן שהוא המייצג את גל העתיד.

חוק
גטו או מדינה?

זה נוגע לאיש אחד,

שנאשם ברצח.

אך בפרשה זו טמון

עיקרון חשוב ביותר

ויליאם נקש חשוד בהריגת ערבי בצרפת, על רקע סיכסוכים בין מועד-דונילילה ועסקים אפלים. בית-הדין הישראלי אמר את דברו: יש להסגיר אותו לצרפת. לא היה למעשה מניע פוליטי כלשהו.

אך נגד הוראה זו, הטענה חתימה של שר-המישפט, קמה תנועה ציבורית.

הטוב שבגויים. זהו מיקרה הנוגע לכאורה רק לאדם אחד, המבקש להינצל ממישפט-רצח. אך טמון בו תוכן עקרוני חשוב ביותר.

זה מול זה עומדות שתי תפיסות: זו של הגטו וזו של המדינה.

מוסר-הגטו אמר: לעולם אסור להסגיר יהודי לידי "הגויים". בני הגטו, החיים בצל האיום המתמיד של עלילת-דם ופוגרום, מאוחדים מול העולם החיצון. כל "גוי" הוא אויב פוטנציאלי. כל בית-מישפט הוא אנטי-שמאי, יהיה אשר יהיה. אסור להפקיר יהודי לחסרי הגוים המרושעים.

מוסר-המדינה שונה לחלוטין. הוא מבוסס על החוק. הוא גם מבוסס על הצטרפות המדינה למישפחת העמים התרבותיים, וקיום יחסים של הרדיית-כראי לישראל להסגיר פושע לצרפת, כי רק כך תבטיח שצרפת תסגיר פושע לישראל. קיום החוק — שהוא הבסיס לכל סדר חברתי — מחייב הרדיות בין מדינות, המכבדות זו את מערכת-המישפט של זו.

ערבי מת. קיום מדינת-חוק מהי יב גם אמון במערכת-המישפט העצמית.

בית-הדין הישראלי שמע את כל הנימוקים נגד ההסגרה, ואחר-כך החליט מה שהחליט. שום נימוק חדש לא עלה לאחר מכן.

התביעה משר-המישפטם שלא לחד תום על צו-ההסגרה אינה אלא תגובה גלגלית-ספונטאנית או מאורגנת — הנובעת מהתעוררות הפחדים העתיקים, הממשיכים להתקיים בניכוי התהיכרה הלאומית.

נוספת לכך הנימה הגזענית החדשה, פרי הארץ: אם הנרצח הוא ערבי, לא חשוב מדוע נרצח. ערבי טוב הוא ערבי מת.

שר-המישפטם אברהם שריר יציטרך להחליט. מונחים לפניו על כפות-המאזניים זה מול זה עיקרון החוק הממלכתי ושרידי הרגש הגלותי. למעשה זהו המיבחן הראשון שלו בתפקיד זה.

המשולבת גרמו למהומה, ערכו פוגי-רום-יוטא. גרמו להרס בבניין העיריה ושיבשו את הטקס לעיניהם ולאוזניהם של מיליוני צופי-טלוויזיה בארץ ובי-עולם.

שתיקה רועמת. חסידי פרס יכלו לטעון כי כל זה אינו מעיד על דעתם האמיתית של תושבי אשקלון. אולם התופעה הבולטת לא היתה רעש השריקות, הצעקות והיללות של כהנא ושות', אלא דווקא השתיקה הרועמת של האחרים.

תושבי אשקלון לא קמו בהמוניהם כדי להגן על ראש-הממשלה שכיבד את עירם, וכדי לסלק את הפולשים. הם היו אדישים. הם לא באו לטקס-השלום, ולא התקבצו סביב מנהיג מיפלגת-העבודה. שימעון פרס נשאר כמעט בודד במערכת, כשרק השוטרים מגינים עליו ועל המכוברים שנגררו אחריו, ביניהם שליח מלך מארוקו, ראש הקהילה היהודית שם.

שדה-הקרב המכריע. זהו הכישלון האמיתי של שימעון פרס (ראה איש-השנה תשמ"ו). הוא דיבר על שלום, עשה מהלכים דיפלומטיים, נקט טכסיסים שונים, ניהל יחסי-ציבור, הפריך וקוקו-דייג'ור.

אולם פרס לא עשה דבר וחצי-דבר כדי לחנך את הציבור הישראלי לתפיסה חדשה, המובילה לשלום — אולי מפני שלו עצמו חסרה השקפה כזאת. שדה-הקרב המכריע — הרחוב — הופקר לפאשיסטים ולגיועונים לארימניים ורתיים, שפרס ניסה לפייס אותם.

רצה המיקרה העיוור שהקורבן בא במיקרה זה מאשקלון, וכי המעשה נעשה ערב קריאת כיכר בעיר זו על שמו של מוחמד הד', מלך-מארוקו. יתכן כי התכונה היתה צריכה לייצג למארגנים לרחות את הטקס בכמה ימים, עד אחרי הלוויה, אבל האירוע היה ממלכתי ואורגן על-ידי הביו-רוקרטיה, ולזו אין רגישות רבה. היא בטוחה בעצמה, וליבה גס.

דחיית הלוויה, בגלל הצורך בנתיחת הגופה, הוסיפה שמן למדורה. גם היא לא הוכיחה על חוכמה רבה. כל זה ביחד פתח פתח לפורענות. המיפלגה הפאשיסטית המאוחדת בישי-ראל — ערבי של אנשי מאיר כהנא, התחייה, גושי-אמונים והמתנחלים — עטה על המציאה. ככרישים המריחים רם מיהרו למקום. בעזרת המישפחה

הרוטציה, שוב נערך מחזה מן הסוג שרף את פרס לפני חמש שנים.

הדבר הוכיח עד כמה שבידה הפופר-לריות החדשה שרכש בשנתיים של כהונה, עד כמה דק הקרח שעליו הוא מהלך.

כרישים מריחים דם. קל היה להצביע על כך שהמהומות באשקלון השבוע נבעו מצירוף מיקרים אומלל ומפלישה של יטורות זרים לעיר.

בעזה נדקר למוות איש תושבי-אשקלון. זהו אירוע כמעט שיגרתית. הסקרים האחרונים בשטחים הכבושים הוכיחו כי התנקשות בחיי ישראלים בגדה וברצועה מקובלת על כל חלקי האוכלוסיה, הרואה בה "התנגדות" לגיטימית לכיבוש. מבחינה זו אין הברל בין "מתונים" השואפים להסדר-שלום לבין אנשי-הסירוב.



ראש-הממשלה יוצא פרס
הוא מהלך על קרח דק